

Riigikohus
info@riigikohus.ee
Lossi 17
50093, Tartu

Meie 17.02.2025

nr 1-12/1667

**Kutse arvamuse avaldamiseks: pre-pack
menetluse regulatsioon maksejõuetusõiguse
direktiivi ettepanekus**

Soovime anda teile ülevaate Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi COM(2022) 702 ettepanekust, millega ühtlustatakse maksejõuetusõiguse teatavaid aspekte¹. Eelkõige soovime teada teie arvamusi ja ettepanekuid pre-pack menetluse kohta, mille regulatsioonist Euroopa Komisjon ei tagane ning see menetlus muutub liikmesriikidele kohustuslikuks.

Maksejõuetusõiguse direktiivi eelnõu

Eesti toetab kapitaliturgude edasiarendamise paketi üldeesmärke, sealhulgas maksejõuetusmenetluste tõhustamist ja piiriülese koostöö parandamist. Samas rõhutab Eesti, et maksejõuetuse valdkonnas on oluline säilitada liikmesriikidele piisav paindlikkus, arvestades kohalikke õigustraditsioone ja õigussüsteemide eripärasid. Ülemäärane ühtlustamine võib kahjustada siseriiklike lahenduste tõhusust, mistõttu on vajalik tasakaalustatud ja paindlik lähenemine.

Direktiivi ettepaneku osad ja Vabariigi Valituse seisukohad².

- Jaotis I (üldsätted) määratleb direktiivi üldeesmärgid ja mõisted, rõhutades minimaalse ühtlustamise põhimõtet.

Eesti toetab seda jaotist, kuna see keskendub paindlikkusele ja ei sea jäika raamistikku. Eesti peab oluliseks täpsustada mõisteid vastavalt direktiivi nõuetele ning laiendada võlgnikuga seotud isikute definitsiooni.

- Jaotis II (vara tagasivõitmine) kehtestab miinimumnormid vara tagasivõitmiseks, et vältida võlausaldajate huve kahjustavaid tehinguid.

Eesti pankrotiseadus ületab paljuski direktiivi miinimumnõudeid, mistõttu ulatuslikke muudatusi ei ole vaja. Näiteks on Eestis tagasivõitmise tähtajad kohati pikemad ja võlausaldajatele soodsamad.

- Jaotis III (varade jälitamine) käsitleb EL-i ülese pankrotivara jälitamise vahendeid ja pankrotihaldurite juurdepääsu erinevatele registritele, et hõlbustada varade tuvastamist ja nende tõhusat haldamist.

Eesti toetab EL-i ülese täiendavate võimaluste loomist pankrotihaldurile teabe saamiseks võlgniku vara kohta, kuna piiriüleste menetluste tõhusus sõltub oluliselt kiirest ja täpsest juurdepääsust vajalikele andmetele. Eesti olemasolevad registrid (kinnistusraamat, äriregister, kommertspandiregister jms) vastavad direktiivis toodud nõuetele. Vajalik on vaid

¹ [Direktiivi ettepaneku esialgne tekst](#)

² [Vabariigi Valitsuse seisukoht ja seletuskiri](#)

juurdepääsuprotsesside täiendamine, et tagada teiste liikmesriikide pankrotihalduritele võrdne juurdepääs.

- Jaotis IV (pre-pack menetlus) reguleerib pre-pack menetlust, mille eesmärk on võimaldada makseraskustes ettevõtetel müüa oma vara või äritegevus kiiresti ja sujuvalt enne ametliku pankrotimenetluse algust. Pre-pack menetluses valmistatakse vara müük ette varakult ja see viiakse ellu kohe pärast maksejõuetusmenetluse algatamist.

Eesti seisab vastu pre-pack menetluse kohustuslikuks muutmisele liikmesriikidele. Menetluse edukas rakendamine eeldab kõrgelt kvalifitseeritud saneerimishõustajaid, pankrotihaldureid ja kohtunikke, kellel on vajalikud oskused vara kiireks hindamiseks ja müügiks.

- Jaotis V (juhtide kohustused) seab juriidiliste isikute juhtidele kohustuse esitada maksejõuetusavaldus kindla tähtaja jooksul ning kehtestab vastutuse selle rikkumise eest.

Eesti toetab ettepanekut kehtestada juhtidele maksejõuetusavalduse esitamise kohustuse. Meie seadused vastavad üldjoontes direktiivi nõuetele.

- Jaotis VI (mikroettevõtete lihtsustatud likvideerimismenetlus) käsitleb spetsiaalset likvideerimismenetlust. See on mõeldud mikroettevõtetele, et võimaldada kiiret, väheste formaalsustega ja odavat maksejõuetusmenetlust juhul, kui nende maksejõuetus on tuvastatud.

Eesti ei toeta mikroettevõtete lihtsustatud likvideerimise regulatsiooni ja peab vajalikuks, et regulatsioon oleks vabatahtlik ja liikmesriikidele kohandatud. Eestis on umbes 95% kõigist ettevõtetest mikroettevõtted. Seetõttu ei jääks lihtsustatud likvideerimismenetlus Eestis erandlikuks ja spetsiifiliseks meetmeks, vaid sellest kujuneks de facto üldine norm maksejõuetusmenetluste läbiviimisel. Selline olukord võib kahjustada võlausaldajate huve, kuna lihtsustatud menetlused võivad vähendada põhjalikku kontrolli võlgniku vara üle ja piirata võimalusi varade maksimaalseks realiseerimiseks.

- Jaotis VII (pankrotitoimkond) käsitleb pankrotitoimkonna rolli ja ülesandeid maksejõuetusmenetluses. Pankrotitoimkond koosneb tavaliselt võlausaldajate esindajatest ja selle ülesandeks on osaleda otsuste tegemisel, mis mõjutavad pankrotivara haldamist ja realiseerimist.

Eesti ei toeta pankrotitoimkonna liialt detailset regulatsiooni EL-i tasandil, kuna see võib piirata paindlikkust ja koormata menetlust tarbetute bürokraatlike nõuetega.

- Jaotis VIII (läbipaistvuse meetmed) nõuab liikmesriikidelt kokkuvõtlike teabelehtede koostamist, mis selgitavad siseriikliku maksejõuetusõiguse põhimõtteid.

Eesti toetab seda jaotist, kuna see aitab hõlbustada piiriüleseid investeringuid. Vajalik on laiendada olemasolevaid teabematerjale ja tagada nende kättesaadavus ka võõrkeeltes.

Menetluse senine käik ja läbirääkimised

- 13. detsembril 2024 võttis Justiits- ja Siseasjade Nõukogu vastu osalise üldise lähenemisviisi jaotistele I (üldsätted, mis on seotud järgnevate jaotistega), II (vara tagasivõitmine), III (varade jälitamine), V (juhtide kohustused) ja VIII (läbipaistvuse meetmed);
- Liikmesriikidele on esitatud jaotise IV (pre-pack menetlus) teine kompromisstekst, mida arutatakse praegustel töörühma kohtumistel;
- Eesistuja eesmärk on jõuda kogu direktiivi üldisele lähenemisviisile juunis 2025.

Soovime kontsentreerida praegu tähelepanu ainult IV jaotisele.

Pre-pack menetluse olemus ja eesmärgid

Pre-pack menetlus on maksejõuetusmenetluse erivorm, mille eesmärk on võimaldada raskustesse sattunud ettevõtetel sujuvalt ja kiirelt müüa oma vara või äritegevus tervikuna. Peamine eesmärk on säilitada ettevõtte majanduslik väärtus ja vähendada maksejõuetusmenetlusega kaasnevaid kulusid. Erinevalt tavapärasest pankrotimenetlusest toimub pre-pack menetluses vara müügi ettevalmistamine juba enne ametliku maksejõuetusmenetluse algust.

Olulised eesmärgid ja eelised, mida menetlus peaks pakkuma:

- Ettevõtte tegevusvõime säilitamine (nn "going concern"), mis aitab hoida töökohad alles ja vähendada sotsiaalset mõju;

- Kiire menetlus – vara müügiks vajalikud läbirääkimised ja kokkulepped toimuvad juba enne ametliku pankrotimenetluse väljakuulutamist;
- Võlausaldajate nõuete rahuldamise võimaluste suurendamine vara parema realiseerimise kaudu;
- Menetluskulude vähendamine, mis tekib tänu kiiremale ja sujuvamale vara müügile.

Eesti seisukoht

Kehtiv Vabariigi Valitsuse seisukoht ei toeta pre-pack menetluse liikmesriikidele kohustuslikuks muutmist.

Pre-pack menetluse sobivust Eesti maksejõuetusõigusse analüüsis maksejõuetusõiguse töörühm juba aastal 2019. Töörühma üldine seisukoht oli, et pre-pack menetlusel on potentsiaali muuta saneerimismenetlus Eestis kiiremaks ja efektiivsemaks, kuid selle rakendamine nõuab põhjalikku analüüsi ja ettevalmistust³.

Liikmesriikide läbirääkimiste tulemusena on direktiivi algteksti muudetud, et see võimaldaks liikmesriikidel suuremat paindlikkust regulatsiooni kohandamisel oma õigussüsteemidega. Näiteks on tehtud muudatusi tekstiosades, mis puudutavad varade müügi läbipaistvust, kohtute rolli ja võlausaldajate kaitset.

Eesti seisukohtades rõhutame läbirääkimistel vajadust säilitada liikmesriikidele maksimaalne paindlikkus pre-pack menetluse ülevõtmisel, et arvestada iga riigi majanduslikku ja õiguslikku konteksti.

Võimalikud regulatiivsed probleemid ja liikmesriikide seisukohad:

- Lepinguvabaduse piiramine: ettevõtte toimimiseks hädavajalikud lepingud lähevad uuele omanikule automaatselt üle ning üldjuhul ilma lepingu vastaspoole nõusolekuta;
- Varade müügi läbipaistvus: menetlus peab tagama, et vara müük toimub võlausaldajate huvides ja kooskõlas turutingimustega. Samas tuleb vältida liigset bürokraatiat, mis võib kiiruse ja tõhususe saavutamist takistada;
- Töendamiskoormus ja kohtute roll: liikmesriigid on väljendanud muret, et kohtutel võib pre-pack menetluses olla liiga suur roll otsustuste kinnitamisel, mis võib aeglustada protsessi. Samuti vajab selgemat määratlemist töendamiskoormus seoses ettevõtte väärtuse säilitamise ja müügi tingimuste põhjendamisega;
- Tagatud võlausaldajate nõuete kaitse: direktiivi kohaselt ei ole tagatud võlausaldajatel automaatselt õigust nõuda oma nõusolekut vara müügiks, kui müüdavad varad on vajalikud ettevõtte igapäevase tegevuse jätkamiseks. Lisaks on võimalik, et tagatud võlausaldajad saavad pakkumise esitamisel oma nõudeid tasaarvestada näiteks siis, kui nende nõuete väärtus on oluliselt madalam turuhinnast;
- Võimalik mõju turule: monopoolse või kontrolliva ostja olukord vara müügi kontekstis võib tekitada probleeme konkurentsi ja varade edasise kasutuse seisukohast;
- Pakkumiskonkurents: direktiivi kohaselt ei anta pakkumiskonkurentsis eelisõigust tagatud võlausaldajatele, ning kui pakkumine võib põhjustada viivitusi seoses konkurentsijärelevalve protseduuridega, on võimalik see pakkumine kõrvale jätta. Seetõttu võib kiire müük toimuda ka siis, kui pakkumine pole võib-olla tingimata majanduslikult parim.

Direktiivi kompromisstekstid ja läbirääkimiste sisu on juurdepääsupiiranguga, mistõttu ei saa me neid dokumente teile edastada. Oleme siiski koostanud lühiülevaate kõige olulisematest aspektidest, mis pre-pack menetlusega seonduvad, et toetada Teid seisukohtade ja ettepanekute kujundamisel.

Ootame teie arvamusi ja ettepanekuid eelkõige järgmistel teemadel:

1. Kuidas hindate pre-pack menetluse sobivust Eesti õiguskeskkonda? Kas näete selles menetluses olulisi eeliseid või riske Eesti ettevõtetele ja majandusele?
2. Millised võiksid olla peamised riskid ja väljakutsed pre-pack menetluse rakendamisel Eestis? Kas mõni konkreetne aspekt tekitab teie hinnangul muret, näiteks tagatud nõuete kaitse või vara kiire müük?

³ [Töörühma analüüs](#)

3. Kuidas peaks teie arvates olema korraldatud võlausaldajate õiguste kaitse pre-pack menetluses? Kas on mingeid praktilisi ettepanekuid, kuidas tagada õiglane ja läbipaistev vara müük?
4. Kas lepingute automaatne üleminek ja kiire müügiprotsess võivad teie arvates tekitada riske ettevõtetele või lepingupartneritele? Kuidas saaks neid riske vähendada?
5. Kuidas saaks tagada, et pre-pack menetluses tehtavad otsused oleksid võimalikult läbipaistvad ja võlausaldajate huve arvestavad?

Palume Teil saata oma kirjalik tagasiside hiljemalt 03.03.2025 e-posti aadressile info@justdigi.ee.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mari-Liis Mikli
asekantsler

Lisaadressaadid:

Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda
Harju Maakohtu Tallinna kohtumaja
Tartu Maakohus
Viru Maakohus
Pärnu Maakohus
Tallinna Ringkonnakohtu Tallinna kohtumaja
Tartu Ringkonnakohtu
MTÜ Eesti Kohtunike Ühing
Õiguskantsleri Kantselei
Eesti Juristide Liit
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Tartu Ülikooli õigusteaduskond
Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituut
Eesti Võlausaldajate Liit
Maksejõuetuse teenistus
Eesti Advokatuur
Eesti Pangaliit

Ilona Põld 53658989
Ilona.Pold@justdigi.ee